

TORMAY KÁROLY STATISZTIKAI TÁBLÁI AZ 1845—47 ÉVEKRŐL.

(Lásd az I., II. és III. táblázatot.)

Néhai dr. Tormay Károlynak alább közölt három rendbeli statisztikai táblázata az Országos Levéltár helytartótanácsi osztályában a báró Geringer-féle helytartósági iratok közt 1850. évi 13232. szám alatt található.

Tormay 1850. jul. 19-én nyujtotta be azokat Geringer báró helytartóhoz, — s mint beadványából értesülünk — a helytartó *privát használatára*. Táblázataihoz, abban csak a következő megjegyzéseket fűzi.

Az I. táblázatban összeszámitott 1,172.628 házra nézve kiemeli, hogy abban a számban *nem* csupán a lakó-házak, hanem a többi városi épületek is benne foglaltnak.

A II. táblát illetőleg megemlíti, hogy már egyszer készített egy ilyent a cs. kir. belügyminiszterium részére, a mely könyvomatilag sokszorosított is, de az ehhez képest tökéletlen. Az Orsz. Levéltár kanzelláriai osztályában lévő cs. kir. belügyminiszteri iratok közt csakugyan meg van e litographált táblázat, melynek mintegy 12-vel kevesebb rovata van, mint ennek, a mit most közlünk.

Végül a III. táblánál kiemeli azt az ellentétet, a mi — különben magából a táblából kitetszőleg — Bárándy számai s azok közt van, a miket Tormay: Fényes, Palugyay és mások, valamint a saját maga adatai után állított össze.

Mindezekből — mint látjuk — vajmi keveset tudunk meg szerzőjéről, és arról az anyagról, a melyből e három nagyfontosságú táblázat — *a rendi Magyarország utolsó éveiből!* — készült.

Indíttatva éreztük tehát magunkat arra, hogy ezen irodalomtörténetileg is érdekes kérdésben, a néhai nagyérdemű szerző fiától *dr. Tormay Béla* miniszteri tanácsos urtól kérjünk felvilágosítást, ki is előttünk következően nyilatkozott:

„Emlékszem, hogy láttam azon papircsomagokat, melyekből atyám dolgozott a mikor azon statisztikai összeállításokat készítette, melyek itt szóban forognak, de arra is emlékszem, hogy megboldogult atyám évekkel később azon munkálatairól beszélvén azt mondá, — ha emlékezetem nem csal, hogy ő az adatokat még a forradalom előtti évben kapta, és hogy hogy ezekhez juthatott, azt Ürményi József és gróf Apponyinak köszönhetette, kik kieszközölték, hogy a helytartótanács törekvését támogatta és a törvényhatóságok az általa szükségelt adatokat a főbírák és szolgabírák által összegyűjtötték és ezeket kiegészítette azokkal, melyeket neki a főfizikusok készséggel küldöttek. Így jutott dr. Tormay Károly azon adatok birtokába, melyek alapján munkálatait elkészíthette.“